

4.6 การจัดการเลี้ยงดูไก่เนื้อ

ไก่เนื้อหรือไก่กระทง (broilers) หมายถึง ไก่คณะเทศที่มีการเจริญเติบโตเร็ว มีประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อดี มีเนื้ออ่อนนุ่มไม่เหนียว หนังสะอาด กระดูกอ่อน จำหน่ายได้เมื่ออายุ 6–7 สัปดาห์ ขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาด ส่วนมากจะใช้เวลาเลี้ยงประมาณ 45 วัน ได้น้ำหนักตัว 1.8–2.0 กิโลกรัม ไก่เนื้อที่เลี้ยงอยู่ปัจจุบันนี้จะเป็นลูกผสมที่บริษัทต่าง ๆ ผลิตออกมาจำหน่ายให้กับผู้เลี้ยง ส่วนใหญ่จะมีขนสีขาว มีชื่อต่าง ๆ กันออกไปตามบริษัทผู้ทำการผลิตลูกไก่ การจัดการเลี้ยงดูไก่เนื้อมีหลักการปฏิบัติดังนี้

4.6.1 การจัดหาพันธุ์ไก่กระทงมาเลี้ยง

ปัจจุบันบริษัทต่าง ๆ ได้ทำการผสมพันธุ์ไก่เนื้อขึ้นมาหลายบริษัทและตั้งชื่อต่าง ๆ กันออกไป ซึ่งล้วนเกิดจากการผสมข้ามทั้งสิ้น โดยการนำไก่เนื้อพันธุ์แท้ เช่น ไวท์พลีมัทร็อก (white plymouth rock) ไวท์คอร์นิช (white cornish) และพันธุ์ซัสเซก (sussex) มาผสมข้ามกันเพื่อให้ได้เป็นลูกผสมเพื่อการค้า (commercial hybrid) เช่น พันธุ์คอปปี (kopp) ซีพี 707 (C.P. 707) รอสวัน (Ross I) ฮับบาร์ด (Hubbard) เอเนค (Anak) และเซฟเวอร์ (shaver) เป็นต้น นำออกจำหน่ายให้กับเกษตรกรทั่วไป เกษตรกรที่จะทำการเลี้ยงไก่เนื้อควรมีหลักในการเลือกหาพันธุ์ไก่เนื้อมาเลี้ยงดังนี้

- ก. ชื่อจากบริษัทที่เชื่อถือได้
- ข. ลูกไก่มาจากพ่อแม่ที่แข็งแรงสมบูรณ์และปลอดโรคโดยเฉพาะโรคไข้ขาว
- ค. ลูกไก่ควรมีน้ำหนักและสีสม่ำเสมอ มีน้ำหนักตัวเฉลี่ย 40.8 กรัมขึ้นไป
- ง. ลูกไก่ต้องแข็งแรง ขนฟู ไม่มีอุจจาระติดกัน
- จ. มาจากฟาร์มเดียวกันและต้องเป็นไก่อายุ 1 วัน
- ฉ. มาจากพ่อแม่พันธุ์ที่สมบูรณ์แข็งแรง (ภาพที่ 6.125)

ภาพที่ 6.125 พ่อแม่พันธุ์ไก่เนื้อ

ที่มา: ชำรงศักดิ์ (2534)

4.6.2 การเตรียมโรงเรือนก่อนนำลูกไก่เข้าเลี้ยง

เนื่องจากในปัจจุบันนี้เกิดการระบาดของโรคไข้หวัดนก ทางราชการจึงได้ออกระเบียบเกี่ยวกับโรงเรือนเลี้ยงไก่เนื้อว่าจะต้องเป็นโรงเรือนระบบปิดเท่านั้น เกษตรกรที่เคยเลี้ยงในโรงเรือนเปิดบางรายจึงต้องหยุดเลี้ยงเนื่องจากไม่มีทุนสำหรับนำมาสร้างโรงเรือนระบบปิด การเตรียมโรงเรือนก่อนนำลูกไก่เข้าเลี้ยงต้องดำเนินการดังนี้

ก. ติดต่อเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำอำเภอเพื่อให้มาตรวจความพร้อมของโรงเรือนตามมาตรฐานฟาร์ม

ข. ขออนุญาตปศุสัตว์เพื่อการเคลื่อนย้ายลูกไก่เข้ามาเลี้ยงในฟาร์ม

ค. ทุกขั้นตอนต้องได้รับการอนุญาตจากปศุสัตว์ประจำท้องถิ่นเสียก่อน

ง. การเตรียมโรงเรือนเพื่อรองรับลูกไก่ให้ปฏิบัติดังนี้

1) ล้างทำความสะอาด ถ้าเป็นโรงเรือนที่เคยเลี้ยงไก่มาแล้วต้องนำวัสดุรองพื้นเก่าออกให้หมดก่อนล้าง

2) พ่นยาฆ่าเชื้อทั้งพื้นและผนังโรงเรือน

3) ปิดโรงเรือนทิ้งไว้อย่างน้อย 21 วัน

จ. ล้างทำความสะอาดอุปกรณ์ทุกชิ้น พร้อมจุ่มในน้ำยาฆ่าเชื้อโรค คร่าทิ้งไว้จนแห้ง

ฉ. นำปูนขาวมาโรยพื้นโรงเรือนก่อนปูทับด้วยเกลบดบให้หนา 2-3 นิ้ว

ข. พ่นยาฆ่าเชื้อโรคบนแถบที่เป็นวัสดุรองรับ

ช. เตรียมอุปกรณ์การกักลูกไก่ และติดตั้งทดลองระบบการทำงานของไฟฟ้า

ฉ. เตรียมทุกอย่างให้พร้อมก่อนนำลูกไก่เข้า 2-3 วัน

4.6.3 การปฏิบัติเมื่อลูกไก่มาถึงโรงเรือน

ลูกไก่ที่นำเข้ามาเลี้ยงในฟาร์มส่วนใหญ่จะเป็นลูกไก่ที่อยู่นอกพื้นที่ เช่น กรุงเทพฯ หรือ ฉะเชิงเทรา จึงต้องมีการขนส่งลูกไก่ส่วนมากจะทำการขนส่งลูกไก่ในเวลากลางคืนจะใช้เวลา 3-10 ชั่วโมงตามระยะทาง ลูกไก่จะบรรจุอยู่ในกล่องกระดาษกล่องละ 100 ตัว เมื่อลูกไก่มาถึงโรงเรือนให้ปฏิบัติดังนี้

ก. นำกล่องลูกไก่เข้าโรงเรือนให้เร็วที่สุด

ข. รีบเปิดฝากล่องเพื่อให้ลูกไก่ได้รับอากาศ

ค. นำลูกไก่ลงที่กกโดยการนับจำนวนลูกไก่ทุกกล่อง

ง. ให้ลูกไก่กินน้ำให้เร็วที่สุด โดยในน้ำอาจจะใส่น้ำตาลทรายลงไปเล็กน้อย

เพื่อให้พลังงานกับลูกไก่ ลูกไก่จะฟื้นตัวเร็วขึ้น

จ. หัดให้ลูกไก่กินน้ำโดยจับลูกไก่ตัวที่นอนจมปากลูกไก่ให้แตะผิวน้ำ ลูกไก่จะกินน้ำได้เอง

ฉ. เมื่อลูกไก่กินน้ำแล้วก็เริ่มให้อาหารโดยโรยอาหารเล็กน้อยบนถาดอาหาร

ช. สังเกตสภาพของลูกไก่ ลูกไก่ช่วงนี้ต้องได้รับความอบอุ่นที่พอเหมาะให้สังเกตดังนี้

1) ถ้าลูกไก่ไปสูมตัวกันได้เครื่องกกแสดงว่า อุณหภูมิต่ำเกินไป แก้โดยการขยับเครื่องกกให้ต่ำลง

2) ถ้าลูกไก่กระจายกันออกนอกเครื่องกกแสดงว่า อุณหภูมิสูงเกินไป แก้โดยการขยับเครื่องกกให้สูงขึ้น

3) ถ้าลูกไก่อยู่กันอย่างกระจัดกระจายเต็มพื้นที่กกแสดงว่า อุณหภูมิพอดี

ซ. อย่าให้ลูกไก่ขาดน้ำ ให้อาหารบ่อย ๆ ครั้งละน้อย เพื่อลดการสูญเสียอาหาร

4.6.4 การจัดการเลี้ยงลูกไก่เนื้อระยะต่าง ๆ

การจัดการเลี้ยงลูกไก่เนื้อระยะต่าง ๆ มีขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยากมากนัก แต่ผู้เลี้ยงจำเป็นต้องรู้ถึงวิธีปฏิบัติการเลี้ยงไก่เนื้อในช่วงอายุต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้การเลี้ยงไก่เนื้อดำเนินไปได้ด้วยความเรียบร้อย ไก่เนื้อมีการเจริญเติบโตเป็นปกติ ปราศจากโรคระบาด โดยทั่วไปจะแบ่งระยะการเลี้ยงไก่เนื้อออกเป็น 3 ระยะดังนี้

ก. การจัดการเลี้ยงลูกไก่เนื้อระยะไก่เล็ก (อายุ 1-21 วัน) ระยะไก่เล็กให้ปฏิบัติดังนี้

1) ลูกไก่ต้องได้รับการกก มิฉะนั้นลูกไก่จะหนาวอาจตายได้ ปกติใช้เครื่องกกแบบฟาสซีเป็นแบบใช้ไฟฟ้าหรือแบบใช้แก๊สก็ได้ โดยใช้เครื่องกก 1 เครื่องต่อลูกไก่ 400–500 ตัว

2) ให้อาหารลูกไก่ตามวัย 1–3 วัน

3) การให้อาหารไก่อายุแรกที่มีโปรตีนประมาณ 22 เปอร์เซ็นต์ โดยใช้ถาดอาหาร 1 ถาดต่อลูกไก่ 100 ตัว โดยจัดวางสลับกับถาดน้ำให้หน่อยๆ แต่บ่อยครั้ง

4) การให้น้ำ ใช้ถาดน้ำแบบสุญญากาศขนาดเล็ก โดยใช้ถาดน้ำ 1 ถาดต่อลูกไก่ 20 ตัว วางสลับกับถาดอาหาร ล้างถาดน้ำทุกวันพร้อมเปลี่ยนน้ำใหม่ (ไชยา, 2535)

5) ปรับเครื่องกกและขยายวงล้อม เมื่อสังเกตว่าไก่โตขึ้นโดยปรับเครื่องกกให้สูงขึ้น ขยายวงล้อมกกทุกๆ 3–4 วัน

6) เมื่อลูกไก่อายุได้ 7 วัน ให้เปลี่ยนถาดอาหารเป็นแบบเขวนหรือแบบรางอัตโนมัติ ถาดน้ำเป็นแบบเขวน หรือแบบราง หรือแบบหัวหยดก็ได้

7) ให้แสงสว่างตลอด 24 ชั่วโมง

8) ทำวัคซีนนิวคาสเซิลที่อายุ 3 วัน วัคซีนหลอดลมอักเสบที่อายุ 14 วัน และวัคซีนนิวคาสเซิล ครั้งที่ 2 ที่อายุ 21 วัน หลังทำวัคซีนต้องให้อาหารลูกไก่เป็นเวลา 1 วัน เพื่อคลายเครียด

9) บันทึกข้อมูลต่าง ๆ

ข. การจัดการเลี้ยงดูไก่เนื้ออายุ 22–35 วัน ปฏิบัติดังนี้

1) เลิกใช้เครื่องกกและแผงกั้น ขยายพื้นที่ปูวัสดุรองพื้น

2) เปลี่ยนอาหารจากระยะแรกเป็นระยะ 2 โดยให้บ่อยๆ เปลี่ยนทีละน้อย ใช้เวลา 5–7 วัน จึงจะใช้อาหารระยะ 2 ทั้งหมด

3) มีน้ำและอาหารให้กินตลอดเวลา

4) คอยตรวจดูอย่าให้วัสดุรองพื้นเปียก ถ้าเปียกให้เปลี่ยนวัสดุรองพื้นใหม่ และควรพลิกกลับวัสดุรองพื้นบ่อยๆ เพื่อให้ก๊าซแอมโมเนียระเหย

5) ถ้าตลาดต้องการไก่อายุน้อย ต้องจัดการเรื่องตลาด (ภาพที่ 6.126)

6) ปรับระดับที่ให้น้ำและให้อาหารให้อยู่ในระดับแนวหลังไก

7) บันทึกข้อมูลการเลี้ยงดู

ภาพที่ 6.126 ไก่เนื้ออายุ 35 วัน

ที่มา: ชำรงศักดิ์ (2534)

ค. การจัดการเลี้ยงดูไก่อายุ 36 วันถึงส่งตลาด ให้จัดการดังนี้

- 1) อย่าให้น้ำและอาหารขาด ให้เต็มที่
- 2) เปลี่ยนมาใช้อาหารระยะ 3
- 3) ปรับระดับที่ให้น้ำและอาหารให้สูงขึ้น
- 4) อย่าให้พื้นโรงเรือนเปียก
- 5) ติดต่อตลาดเพื่อกำหนดวันจับไก่
- 6) ส่งออกลูกไก่อุ่นต่อไป
- 7) บันทึกข้อมูล

ง. การจับไก่ส่งตลาด มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ติดต่อผู้รับซื้อเพื่อกำหนดวันจับไก่
- 2) ก่อนกำหนดจับไก่ 7 วัน ต้องทำการป้ายกันไก่อด้วยก้านสำลีเพื่อส่งไปตรวจโรค ณ ศูนย์ชันสูตรโรคประจำพื้นที่
- 3) เมื่อผลการตรวจไม่พบโรคใด ๆ จึงจะดำเนินการจับไก่ส่งตลาดได้โดยตรง มีใบเคลื่อนย้ายไก่อจากปศุสัตว์ประจำพื้นที่

4) ล้างทำความสะอาดโรงเรือนและอุปกรณ์เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับ
เลี้ยงไก่รุ่นต่อไป (ภาพที่ 6.127 และ 6.128)

จ. สถิติข้อมูลที่ต้องการทราบ ในการเลี้ยงไก่แต่ละรุ่นผู้เลี้ยงจะต้องทราบสถิติ
ข้อมูลต่อไปนี้

1) อัตราการเลี้ยง ปกติเลี้ยง 10-12 ตัวต่อตารางเมตร ในระบบปิด

2) พื้นที่การเลี้ยง

$$= \text{ความยาวของโรงเรือน} \times \text{ความกว้างของโรงเรือน}$$

3) อัตราการตาย

$$= \frac{\text{จำนวนไก่ตาย}}{\text{จำนวนไก่เริ่มเลี้ยง}} \times 100$$

4) อัตราการเลี้ยงรอด

$$= \frac{\text{จำนวนไก่ที่เหลือ}}{\text{จำนวนไก่เริ่มเลี้ยง}} \times 100$$

5) อัตราการแลกเนื้อ

$$= \frac{\text{ปริมาณอาหารที่ไก่กินทั้งหมด}}{\text{น้ำหนักไก่ทั้งหมด}}$$

ภาพที่ 6.127 ที่ให้อาหารอัตโนมัติ

ที่มา: ชำรงศักดิ์ (2534)

ภาพที่ 6.128 อุปกรณ์ให้น้ำแบบต่าง ๆ

ที่มา: ชำรงศักดิ์ (2534)